

Adaptation of the Alabama Parenting Questionnaire-Child Form into Turkish: A Study of Validity and Reliability

Fatma Nur İSPENOĞLU, Turkish Ministry of National Education, ORCID: 0000-0002-8217-8042
Doç. Dr. Ali ÇEKİÇ, Gaziantep University, ORCID: 0000-0002-7893-268X

Abstract

The aim of this study is to adapt the Alabama Parenting Questionnaire- Child Form developed by Frick (1991) into Turkish and to conduct validity and reliability studies. APQ-CF, which was developed to measure parental behaviors, consists of 42 items and five sub-dimensions in 5-point Likert type. The adaptation study was carried out on primary and secondary school students. In order to calculate the validity and reliability of the scale, the Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) coefficient was calculated to decide whether the data were suitable for factor analysis and whether the data were in a multivariate normal distribution was examined with the Bartlett Sphericity level of a significance test. In addition, Skewness (skewness) and kurtosis (Kurtosis) values were examined. Confirmatory factor analysis [CFA] was performed for construct validity. For the reliability analysis of the scale, test-retest reliability, Cronbach Alpha internal consistency coefficient, Spearman rank difference correlation coefficient, Kolmogorov-Smirnov values , and Spearman-Brown values were calculated. In order to determine the reliability of the data collected with the adapted form of the scale, item-total correlations were found, and item characteristics were determined. In order to have information about the internal consistency of the items, Cronbach's alpha coefficient of the entire scale was calculated. Research findings showed that APQ-CF is a valid and reliable measurement tool that can be used in Turkish culture.

Keywords: Parenting Behavior, Confirmatory Factor Analyses, Reliability

Inonu University
Journal of the Faculty of
Education
Vol 24, No 3, 2023
pp. 1968-1989
DOI
10.17679/inuefd.1171665

Article Type
Research Article

Received
06.09.2022

Accepted
25.12.2023

Suggested Citation

İspenoğlu, F. N. & Çekiç, A.(2023). Adaptation of the Alabama Parenting Questionnaire-Child Form into Turkish: A study of validity and reliability, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 24(3), 1968-1989. DOI: 10.17679/inuefd.1171665

This article is derived from the master's thesis accepted by Gaziantep University, Institute of Educational Sciences in June, 2022.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

Many scales have been developed to determine the effect of parental behaviors on the development of the child. Parental Attitude Research Instrument (PARI) (Le Compte, Le Compte, & Özer, 1978), Family Attitude Inventory (Torun, 1989), Parental Attitude Scale (Karabulut, Demir, & Şendil, 2008), Family Child Relationship Scale (FCRS) (Polat, 1988), Family Childhood Raising Styles Scale (Ural, Güven, Azkeskin & Kılıç, 2012), Parenting Styles and Dimensions Scale (Önder & Gülay, 2009), Parent Behavior Rating Scale (Diken, Topbaş and Diken, 2009) and HAMEL Mother Attitude Test (Baumgärtel, 1997) are some of them. Most of these scales evaluate parental behaviors by asking only parents. It is very difficult to reach accurate information without evaluating how children, who are the main addressees of these behaviors, perceive their parents' behaviors. In this context, scales and questionnaires with a bidirectional perspective (Ceballos & Rodrigo, 1998; Palacios, 1999) are needed to examine the effects of parenting attitudes on the child's development and to evaluate these attitudes and behaviors from both the parent's and the child's perspective. Thanks to such measurement tools, parenting research and practices can be viewed from different perspectives, and as a result of this different perspective, new education programs can be developed with parenting practices (Escribano, Aniorte, & Orgilés, 2013). By evaluating children's perceptions of parents' parenting behaviors, comparative studies can be conducted in terms of variables such as age, education, and gender.

Purpose

The aim of this study is to adapt the Alabama Parenting Questionnaire-Child Form [APQ-CF] into Turkish. As a result of the research, APQ-CF will contribute to the evaluation of parental behaviors from the perspective of parents and children. In addition, APQ-CF is widely used in the international literature. APQ-CF in German (Essau et al., 2006); Spanish (Molinuevo et al., 2011); Italian (Esposito et al., 2016) Chinese, Arabic (Badahdah & Le, 2015); Ukrainian (Burlaka et al., 2017) and Polish (Święcicka et al., 2019) versions are available. The Turkish adaptation study will also allow comparison with different cultures.

Method

The adaptation study of the APQ-CF was carried out on children attending primary and secondary school. Two different study groups were used in the adaptation study. The first study group was used for Confirmatory Factor Analyses (CFA). It is seen that 57% (n=385) of the children constituting this group are girls and 43% (n=294) boys. The second study group was used for reliability analysis. Within the scope of this research, the APQ-CF, which was adapted into Turkish, examines parental behaviors in 5 different subdimensions. Parental Involvement [PI], Positive Parenting [PP], Poor Monitoring/supervision [PM/S], Inconsistent Discipline [ID], and Corporal Punishment [CP] are the sub-dimensions of the scale. While PI and PP sub-dimensions of the scale measure positive parenting behaviors, PM/S, ID, and CP sub-dimensions measure negative parenting behaviors. CFA was conducted to test the construct validity of the Turkish version of the APQ-CF. The Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) coefficient was calculated to decide whether the data obtained from the Turkish version of the APQ-CF were suitable for factor analysis and whether the data were in a multivariate normal distribution was analyzed with the Bartlett significance level test. Reliability analyses were made with the

SPSS 23 package program. The test-retest method was applied in order to demonstrate the reliability of the APQ-CF. The reliability of the scale based on consistency was tested using the test-retest method. (Tavşancıl, 2005).

Findings

In this study, a five-dimensional structure (Parental Involvement, Positive Parenting, Poor Monitoring/Supervision Inconsistent Discipline, and Corporal Punishment) was tested as in the original structure of the Scale. In the analysis for this five-dimensional structure, the factor loading of each item forming the scale, the significance of the items in the dimension to which the items were attached, and the goodness of fit values were examined. Seven items with a factor load below .45. These items were removed starting from the smallest factor load, and the analysis was repeated after each item was removed. As a result, items 3, 12, 17, 25, 29, 31, and 32 were removed from the Turkish version of the scale. In addition, item 6, with a factor load of .44, was not removed because it was very close to .45. As a result, the five-dimensional structure of the scale was confirmed as in the original adaptation study. The results obtained ranged from .48 to .65, excluding item 26 ($r=.06$). As a matter of fact, the answers given by the children to the Parental Involvement sub-dimension were examined similarly in the German adaptation study of the APQ-CF and among the values obtained for the mothers and fathers, item 15 ($r=.27$) and item 26 ($r=.21$). When the two data were evaluated, it was found that the scale was a valid measurement tool for both mothers and fathers. The Cronbach's Alpha value of the measurement tool was reached $\alpha=.80$. This value means that the Turkish version of the 35-item measurement tool has a very high reliability. APQ-CF test-retest correlation coefficients ranged from .412 to .789. These values show that the reliability of the scale against time is at a sufficient level.

Discussion & Conclusion

As a result of the analyses made in the research, the five-dimensional structure of the scale was confirmed as in the original adaptation study. The results of the validity analyses made during the research process are consistent with the results of validity in other languages and cultures (Shelton et al., 1996; Dads et al., 2006; Essau et al., 2006; Elgar et al., 2007; Clerkin et al., 2007; Molinuevo et al., 2011). However, Molinuevo et al. (2011) in his study, although it was stated that it is a valid and reliable scale that can be applied to children aged 10-15 years in accordance with the Catalan culture, the three-dimensional structure of the scale was confirmed, except for the dimensions of Parental Involvement and Corporal Punishment. When the findings obtained from this study were evaluated, it was determined that APQ-CF is a valid and reliable scale that can be used in accordance with Turkish culture and structure. This finding is consistent with the results of the studies conducted in different cultures in the literature (Dadds et al. 2003; Donovan and Rodriguez 2008; Malinuevo et al. 2011; Zlomke et al. 2014; Badahdah and Le 2016; Robert 2009; Liang et al. 2021; Florean et al. 2022). In conclusion, based on these findings, it can be stated that APQ-CF is a valid and reliable scale that can be used to measure the perceived parental behaviors of primary and secondary school children in our country. It can be said that this scale is an objective scale that will enable parents to know and evaluate themselves through the eyes of their children. From now on, it is thought that the use of APQ-CF while examining parent-child relationships will add different dimensions to the research. Because

the APQ has both parent and child forms, it provides researchers with a two-way data collection opportunity.

Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği-Çocuk Formunun Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Fatma Nur İSPENOĞLU, Millî Eğitim Bakanlığı, ORCID: 0000-0002-8217-8042
Doç. Dr. Ali ÇEKİÇ, Gaziantep Üniversitesi, ORCID: 0000-0002-7893-268X

Öz

Bu çalışmanın amacı Frick (1991) tarafından geliştirilen orijinal adı 'Alabama Parenting Questionnaire Child Form' olan Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği Çocuk Formunun Türkçeye uyarlanması, geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının yapılmasıdır. Ebeveyn davranışlarının ölçülmesi amacıyla geliştirilen AEDÖ-ÇF 5'li likert tipinde 42 madde ve beş alt boyuttan oluşmaktadır. Uyarlama çalışması ilkokul ve ortaokula devam eden öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Bu amaçla geçerlik ve güvenirlik analizleri için iki farklı çalışma grubu kullanılmıştır. Ölçeğin geçerlik ve güvenirliliğini hesaplamak için verilerin faktör analizi için uygun olup olmadığına karar vermek için Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) katsayısı hesaplanmış, verilerin çok değişkenli normal bir dağılımda olup olmadığı ise Bartlett Küresellik (Sphericity) anlamlılık düzeyi testi ile incelenmiştir. Ayrıca Skewness (çarpıklık) ve kurtosis (basıklık) değerlerine bakılmıştır. Yapı geçerliği için doğrulayıcı faktör analizi [DFA] yapılmıştır. Ölçeğin güvenirlik analizleri için test- tekrar test güvenirliliği, Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı, Spearman sıra farkları korelasyon katsayısı, Kolmogorav-Smirnov değerleri ve Spearman-Brown değerleri hesaplanmıştır. Ölçeğin uyarlanan formu ile toplanan verilerin güvenirliliğini belirlemek amacıyla, madde toplam korelasyonları bulunmuş ve madde özellikleri tespit edilmiştir. Maddelerin iç tutarlılıkları hakkında bilgi sahibi olmak amacıyla ölçeğin tamamının cronbach alfa katsayısı hesaplanmıştır. Araştırma bulguları, AEDÖ-ÇF'nin beş faktörlü orijinal yapısının Türk kültüründe kullanılabilirlik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn Davranışları, Doğrulayıcı Faktör Analizi, Güvenirlik

İnönü Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi
Cilt 24, Sayı 3, 2023
ss. 1968-1989
DOI
10.17679/inuefd.1171665

Makale Türü
Araştırma Makalesi

Gönderim Tarihi
06.09.2022

Kabul Tarihi
25.12.2023

Önerilen Atıf

İspenoğlu, F. N. & Çekiç, A.(2023). Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği-Çocuk Formunun Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(3), 1968-1989. DOI: 10.17679/inuefd.1171665

Bu makale Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü tarafından Haziran, 2022 tarihinde kabul edilen yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği Çocuk Formunun Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Aile, bireyin doğumu ile birlikte bireyin temel ihtiyaçlarının karşılanmasından kariyer gelişimine kadar bütün gereksinim basamaklarında önemli bir rol oynamaktadır. Bu rol, bireyin doğrudan olarak fizyolojik ve sosyokültürel gelişimini etkilemektedir. Aynı zamanda, anne babalar da bu etkileşim neticesinde bir gelişim göstermektedir (Galinsky, 1987). Ancak çocukluk döneminde ebeveynler çocukların davranışlarını kontrol ettikleri, çocuklara nazaran daha olgun kişilikler oldukları, yapılanmış düşünce sistemine sahip oldukları için ebeveynlerin çocuklar üzerindeki etkisi doğal olarak daha fazladır (Collins vd., 2002).

Ebeveyn davranışlarının çocuğun gelişimi üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla birçok ölçek geliştirilmiştir. Aile Hayatı ve Çocuk Yetiştirme Tutum Ölçeği-PARI (Le Compte, Le Compte, ve Özer, 1978), Aile Tutum Envanteri (Torun, 1989), Ebeveyn Tutum Ölçeği (Karabulut, Demir ve Şendil, 2008), Aile Çocuk İlişkileri Ölçeği (PARQ) (Polat, 1988), Anne Baba Davranış Envanteri (Kaya, 1997), Aile Çocuk Yetiştirme Tarzları Ölçeği (Ural, Güven, Azkeskin ve Kılıç, 2012), Anne Babalık Stilleri ve Boyutları Ölçeği (Önder ve Gülay, 2009), Ebeveyn Davranış Değerlendirme Ölçeği (Diken, Topbaş ve Diken, 2009) ve HAMEL Anne Tutum Testi (Baumgärtel, 1997) bunlardan bazılarıdır. Geliştirilen bu ölçeklerden bazıları tek yönlü bazıları çift yönlüdür. Yani, bazıları sadece ebeveyn gözünden çocuğun davranış ve tutumlarını değerlendirirken bazıları ise çocuğun gözünden ebeveyn tutumlarını, davranışlarını ölçer. Bu bağlamda ebeveynlik tutumlarının çocuğun gelişimi üzerinde etkisini incelemek, bu tutumlarının, davranışlarının hem ebeveyn hem çocuk gözünden değerlendirilebilmesi için çift yönlü bakış açısına (Ceballos ve Rodrigo, 1998; Palacios, 1999) sahip ölçeklere, anketlere ihtiyaç duyulmaktadır. Böylelikle anne ve babaların davranışları hem davranışların sahibinin ebeveynlerin gözünden hem de o davranışların muhatabı çocukların gözünden değerlendirilerek aradaki benzerlik ve farklılıklar ortaya konulabilir. Bu gibi iki farklı kaynaktan elde edilecek verileri verilerin güvenirliliği açısından araştırmacılara daha doğru katkılar sunabilecektir. Bu tür ölçme araçları sayesinde şimdiye kadar yapılan ebeveynlik araştırmalarına, uygulamalarına farklı açılardan bakılarak, bu farklı bakış açısının sonucunda ebeveynlik uygulamaları ile yeni eğitim programları geliştirilebilir (Escribano, Aniorte ve Orgilés, 2013).

Bu araştırmada, ebeveyn davranışlarını hem anne-baba hem çocuk tarafından nasıl algılandığını ölçen çift yönlü bakış açısına sahip olan Alabama Davranış Ölçeği Çocuk Formu'nun [AEDÖ-ÇF] Türkçeye uyarlanıp geçerlik ve güvenirliliğinin belirlenip Türkiye kültürüne kazandırılması amaçlanmıştır. Bu ölçek Frick (1991) tarafından geliştirilen uluslararası literatürde yaygın bir biçimde kullanılan, birçok kültüre uyarlanan (Almanca (Essau ve diğerleri, 2006); İspanyolca (Molinuevo vd., 2011); İtalyanca (Esposito vd., 2016) Çince, Arapça (Badahdah ve Le, 2015); Ukraynaca (Burlaka vd., 2017) ve Lehçe (Świecicka vd., 2019) geçerliliği ve güvenirliliği doğrulanmış en az 11 dile çevrilmiş bir ölçektir (Seabridge, 2012).

Bu ölçek 42 maddeden oluşmakta ve çocukların ebeveyn tutum, davranış ve uygulamalarını yordayan ikisi olumlu (ebeveyn katılımı ve pozitif ebeveynlik) üçü olumsuz (yetersiz ebeveyn takibi, tutarsız disiplin, dayakla cezalandırma) olmak üzere toplam beş alt boyuttan oluşmaktadır (Cecilia, vd., 2006, s.599). AEDÖ-ÇF beşli likert tipi bir ölçektir. Bu ölçeğin geçerliliği ve güvenirliliği Alman (Essau, vd., 2006), Amerikan (Zlomke, Lamport, Bauman, Garland, ve Talbot, 2014), Avustralyalı (Dadds, Maujean, ve Fraser, 2003), İspanyol (Molinuevo,

Pardo, ve Torrubia, 2011) Arap (Badahdah ve Le, 2016) ve Türk (Çekiç vd., 2018) anne-baba gruplarında analiz edilmiş, anne babaların çocuk yetiştirme davranışlarını incelemede, değerlendirmede, ölçmede yararlanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu bulgulanmıştır. AEDÖ 6 ile 18 yaş arası çocuklara veya bu yaş aralığında çocuk sahibi olan anne babalara uygulanabilmektedir (Çekiç vd., 2018). Ancak bu ölçeğin çocuk formuyla ilgili Türkiye’de bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Sonuç olarak AEDÖ-ÇF’nin özellikleri ve ülkemizde kullanılan ölçeklerin sınırlılıkları göz önünde bulundurulduğunda bu ölçeğin Türkçeye uyarlanmış çocuk formuyla ilgili yapılacak araştırma ile alanyazına önemli katkılar sunacağı öngörülmektedir. Bu ölçekle çocuklar açısından ebeveyn tutum ve davranışlarının belirlenmesi ve buna göre aile rehberliği konusunda yol gösterici bulgulara ulaşılabileceği düşünülmektedir. Bundan dolayı AEDÖ-ÇF’nin Türkçeye uyarlanmış çocuk formunun geçerlilik ve güvenilirlikleri incelenecektir. Ebeveyn davranışlarına yönelik iki farklı kaynaktan bilgi alabilme imkânı sağlayacak olan AEDÖ-ÇF uzmanların araştırmacıların ebeveyn davranışlarına ilişkin tutarlık ya da tutarsızlıkları anlayabilmelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Yine araştırmacılar bu benzerlik ve farklılıkları daha detaylı inceleyerek alan yazına katkı sağlayabileceklerdir.

Yöntem

AEDÖ-ÇF’nin uyarlama çalışması ilkököl ve ortaokula devam eden çocuklar üzerinde yapılmıştır. Uyarlama çalışmasında iki farklı çalışma grubu kullanılmıştır. DFA için kullanılan ilk çalışma grubuna ait demografik bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Doğrulamalı Faktör Analizine İlişkin Katılımcıların Frekans Dağılımı

Demografik Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kız	385	57
	Erkek	294	43
Sınıf	1. Sınıf	69	10
	2.Sınıf	75	11
	3.Sınıf	55	8
	4.Sınıf	97	14
	5.Sınıf	92	13
	6.Sınıf	90	13
	7.Sınıf	105	15
	8.Sınıf	96	14
Kardeş Sayısı	1	55	8
	2	211	31
	3	207	30

	4	129	19
	5 ve üzeri	77	11
Anne	Çalışan	178	26
	Çalışmayan	484	71
	Vefat	17	3
Baba	Çalışan	634	93
	Çalışmayan	34	5
	Vefat	11	2

n=679

Tablo 1 incelendiğinde, çalışma grubunu oluşturan çocukların %57 (n=385) oranında kız, %43 (n=294) oranında ise erkek olduğu görülmektedir. Çocukların sınıf ve cinsiyet açısından dengeli bir dağılım gösterdiği söylenebilir. Çocuklara ve çocukların anne babalarına ilişkin diğer bilgiler Tablo 1'de detaylı olarak gösterilmektedir.

İkinci çalışma grubu güvenirlik analizi için kullanılmıştır. Katılımcıların demografik bilgileri ve frekans dağılımı aşağıda Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2

Test-Tekrar Test Güvenirliğine Ait Katılımcıların Frekans Dağılımı

Demografik Değişkenler		N	%
Cinsiyet	Kız	75	56
	Erkek	60	44
Sınıf	2.Sınıf	30	22
	4.Sınıf	39	29
	6.Sınıf	33	24
	7.Sınıf	33	24
Yaş	7-8 yaş	26	19
	9-10 yaş	40	30
	11-12 yaş	57	42
	13 ve üzeri	12	9

n=135

Tablo 2 incelendiğinde, güvenirlik için kullanılan çalışma grubunun, DFA için kullanılan çalışma grubu ile benzer özelliklere sahip olduğu söylenebilir.

Ölçme Araçları

Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği- Çocuk Formu: Bu araştırmada kullanılan Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği Çocuk Formu (AEDÖ-ÇF) (Alabama Parenting

Questionnaire (Child Form) (APQ-CF), anne-babaların ebeveynlik davranışlarını ölçmek üzere Frick (1991) tarafından geliştirilip araştırmacı tarafından Türkçeye uyarlanmıştır (Bkz. Ek-3). AEDÖ-ÇF çocukların, anne ve babalarının ebeveynlik rollerinde sergiledikleri davranışları çocukların güzünden değerlendiren bir ölçme aracıdır. Frick (1991) göre ölçek 42 maddeden oluşmakta olup ebeveynlik davranışlarını 5 farklı alanda değerlendirmektedir. Fakat ölçek maddeleri incelendiğinde toplam 51 madde olduğu görülmektedir. Bunun nedeni Çocukla ilgilenme alt boyutundaki 1, 4, 7, 9, 11, 14, 15, 20, 26 toplam 9 maddenin anne babalar için ayrı ayrı sorulardan oluşmasıdır.

Bu araştırma kapsamında Türkçeye uyarlanan AEDÖ-ÇF anne baba davranışlarını 5 farklı boyutta incelemektedir. Çocukla ilgilenme [Çİ], Olumlu Ebeveynlik [OE], Zayıf Ebeveyn Takibi [ZET], Tutarsız Disiplin [TD] ve Dayakla Cezalandırma [DC] ölçeğin alt boyutlarıdır. Ölçeğin Çİ ve OE alt boyutları ebeveynlikle ilgili pozitif anne baba davranışları ölçerken, ZET, TD ve DC alt boyutları ise negatif anne baba davranışlarını ölçmektedir (Frick, 1991). Ölçeğin puanlanması toplam puan vermemektedir. Ölçme aracı 5'li likert yapıda olup "1 = Hiçbir Zaman", "2 = Çok Nadir", "3 = Bazen", "4 = Sık Sık", "5 = Her Zaman", şeklinde puanlanmış bir davranış ölçeğidir.

İşlem Süreci

Çapık, Gözüm ve Aksayan'a (2018) göre ölçek uyarlama süreci yedi basamaktan oluşmaktadır. Bunlar çeviri, şemantik açıklamalar, uzman görüşü, geri çeviri, pilot uygulama, son sürümün elde edilmesi ve raporlama. Buna göre ilk olarak ölçek İngilizceye hâkim üç alan uzmanı tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Elde edilen Türkçe form Türkçe Öğretmenliği alan uzmanı tarafından semantik incelenmeye tabi tutularak gerekli değişiklikler yapılmıştır. Üçüncü adımda ölçek rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanındaki üç uzmana gönderilerek geri bildirim alınmıştır. Ölçeğin Türkçe formuna son hali verildikten sonra geri çeviri yapılarak orijinal form ile karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalar neticesinden ölçeğin Türkçe formunun İngilizce orijinalini yansıttığı belirlenmiştir. Beşinci aşamada elde edilen Türkçe form ilkökula devam eden 15 öğrenciye uygulanarak çocuklardan geri bildirim alınmıştır. Çocukların geri bildirimleri neticesinde ölçme aracına son hali verilmiştir. Son hali verilen ölçme aracı için gerekli istatistiksel analizler yapılarak raporlanmıştır.

Verilerin Analizi

AEDÖ-ÇF'nin Türkçe formunun yapı geçerliğini test etmek maksadıyla DFA yapılmıştır. AEDÖ-ÇF'nin Türkçe formundan elde edilen verilerin faktör analizi için uygun olup olmadığına karar vermek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı hesaplanmış, verilerin çok değişkenli normal bir dağılımda olup olmadığı ise Bartlett anlamlılık düzeyi testi ile çözümlenmiştir. Elde edilen değerler Tablo 3' te gösterilmiştir.

Tablo 3

Faktör Analizi Uygunluğu Testi

Kaiser-Meyer-Olkin Katsayısı (KMO)		.918
	<i>Ki-Kare</i>	14826.574
Bartlett Küresellik Testi	Df	1275
	P	.000

Tavşancıl (2014) örneklemeden elde edilen verilerin yeterliliğini ölçen KMO değerinin 1'e yaklaştıkça mükemmel, 0.50'nin altında ise kabul edilemez olduğunu, 0.90'lar mükemmel, 0.80'ler çok iyi, 0.70 ve 0.60'lar vasat, 0.50'lerde ise kötü olduğunu ifade etmektedir. Büyükköztürk, (2009) ise 0.60 ve üstü KMO değerinin faktörleşebilirlik için yeterli olduğunu belirtmektedir. Verilerin çözümlenmesi sonucunda tespit edilen KMO (.918) değerinin mükemmel uyum gösterdiği bulgulanmıştır. Bartlet Küresellik değeri ise 14826.574 ($p < 0$) varyansların homojen olduğu yani dağılımın normal olduğuna işaret etmektedir. Analizler AMOS 24 istatistik programı ile yapılmıştır.

Güvenirlilik analizleri SPSS 23 paket program ile yapılmıştır. "AEDÖ-ÇF" nin güvenirliliğini ortaya koymak adına test-tekrar test yöntemi uygulanmıştır. Ölçeğin tutarlılığına bağlı güvenirliliği test-tekrar test yöntemi kullanılarak test edilmiştir. (Tavşancıl, 2005).

Bulgular

Bu bölümde sırasıyla Türkçe uyarlaması yapılan AEDÖ-ÇF'nin DFA sonuçları, güvenirlilik analizi için yapılan test-tekrar test korelasyon sonuçları ve güvenirlilik katsayısı verilmiştir.

Geçerlik ve güvenirlilik analizlerinden önce veri girişi kontrol edilmiş, veri analizinde eksiklik olup olmadığına ve verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmıştır. Eksik ve hatalı veriye rastlanmamıştır. Verilerin çarpıklık ve basıklık katsayılarına bakılmıştır. Bulunan değerler çarpıklık için -.517 ve basıklık için .624 olarak bulunmuştur. Bu değerler "+1.0, -1.0" aralığında olduğundan ölçeğe ait verilerin normal dağılım gösterdiği söylenebilir (Hair, Black, Babin & Anderson, 2013).

Türk kültürüne uyarlaması yapılan ölçeğin Türkçe formunun yapı geçerliği DFA kullanılarak test edilmiştir. Faktör analizine uygun olup olmadığını kontrol etmek için verilerin Kaiser-Mayer-Olkin katsayısı hesaplanmış, veri sonucunun çok değişkenli normal bir dağılıma sahip olup olmadığına bakmak için de Bartlett Küresellik testi yapılmıştır.

Ölçeğin orijinal yapısındaki gibi (Çocukla İlgilenme, Olumlu Ebeveynlik, Zayıf Ebeveyn Takibi, Tutarsız Disiplin ve Dayakla Cezalandırma) 5 boyutlu bir yapı test edilmiştir. Analizde bu beş boyutlu yapı için ölçeği oluşturan her bir maddenin faktör yüküne, maddelerin bağlandığı boyuttaki anlamlılığına ve uyum iyiliği değerlerine bakılmıştır. DFA sonucu elde edilen faktör yükünün düşük olması ($< .45$) ilgili maddenin gizil değişkenle ilişkili olmadığı ve ilgili faktörden çıkarılabileceği şeklinde değerlendirilebilir (Brown; 2012; Brown, 2015). Faktör yükü .45'in altında olan 7 madde (Bu maddeler en küçük faktör yükünden başlanarak çıkartılmış ve her bir madde çıkartıldıktan sonra analiz tekrar edilmiştir. Sonuç olarak M3, M12, M17, M25, M29, M31, M32 numaralı maddeler ölçeğin Türkçe formundan çıkarılmıştır. Ayrıca faktör yükü .44 olan 6. madde .45'e çok yakın olduğu için çıkarılmamıştır. Sonuç olarak ölçeğin uyarlama çalışmasının orijinalindeki gibi beş boyutlu yapısı doğrulanmıştır. Elde edilen sonuçlar madde 26 ($r=.06$) hariç .48 ile .65 arasında orta düzeyde bir korelasyona karşılık gelmektedir. Nitekim AEDÖ-ÇF'nun Almanca uyarlama çalışmasında da benzer şekilde Çocukla İlgilenme alt boyutuna çocukların verdikleri cevaplar incelenmiş ve anneler ve babalar için elde edilen değerler arasında, madde 15 ($r=.27$) ve madde 26 ($r=.21$) hariç orta düzey korelasyonlar gözlemlenmiştir (Essau, Sasagawa & Frick, 2006).

Tablo 4*Anne-Baba İlgili Alt Boyutlarının Korelasyonu*

	baba1	baba4	baba7	baba9	baba11	baba14	baba15	baba20	baba26
anne1	.53								
anne4		.64							
anne 7			.55						
anne 9				.50					
anne11					.48				
anne14						.65			
anne15							.50		
anne20								.54	
anne26									.06

Faktör analizine geçmeden önce her bir madde için anne ilgi ve baba ilgi alt boyutlarının korelasyonu hesaplanmıştır. Bu 9 madde (1, 4, 7, 9, 11, 14, 15, 20, 26. maddeler) arasında .06 ile .65 arasında orta düzey korelasyon gözlenmiştir. Bu nedenle DFA analizleri anne ve baba için ayrı ayrı yapılmıştır. Bu analizler, Frick'in (1991) ölçeğin özgün formunda yaptığı geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları ile aynı adımlardan oluşmaktadır. Bu adımların neticesinde ölçeğin Alman uyarlaması ile benzer sonuçlar saptanmıştır.

AEDÖ-ÇF'nin Alt Boyutlarının DFA Bulguları

AEDÖ-ÇF'nin beş faktörlü yapısının Türk kültürüne uygun olup olmadığını tespit etmek, ölçeğin belirlenen örneklem üzerindeki geçerliğini sınamak için DFA yapılmıştır. Önceden belirlenmiş olan bir yapının elde edilen veriler ile ne denli uyumlu olduğu DFA kullanılarak test edilebilir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2012). Model uygunluğu değerlendirilirken, birbirine benzemeyen uyum iyiliği indeksleri kullanılır. Bu indeksler modelin kabul edilip edilmeyeceğine dair sınır değerlere sahiptir. Bu değerler, Ki-Kare Uyum İyilik Testi, Genel Model Uyumunun Tanımlayıcı Ölçümleri ve Model Karşılaştırmasına Dayalı Tanımlayıcı Ölçümler olarak üç grupta toplayabiliriz (Schermelleh-Engel ve Moosbrugger, 2003).

DFA sonucunda, modifikasyon indekslerinin incelenmesinin amacı daha iyi uyum değerleri elde edebilmektir. Bu yüzden DFA'da uyumlu olup olmadığı sınanan modelin geçerliliğini sınamak için pek çok sayıda uyum indeksi kullanılmaktadır.

Bu çalışmada yapılan DFA için χ^2 (Ki-kare uyum testi), χ^2/sd (Ki-kare'nin serbestlik derecesine oranı), GFI (iyilik uyum indeksi), RMSEA (Yaklaşık hataların karekökü), CFI (Karşılaştırmalı uyum indeksi), NFI (Normlaştırılmış uyum indeksi), IFI (Artırmalı uyum indeksi) ve AGFI ((Düzenlenmiş Uyum İyiliği İndeksi), SRMR (Ortalama hataların karekökü), TLI (Normlaştırılmamış uyum indeksi) uyum indeksleri incelenmiştir. GFI, CFI, NFI, IFI ve AGFI indeksleri için kabul edilebilir uyum değeri 0.90 ve mükemmel uyum değeri 0.95 olarak kabul edilmektedir. RMS ya da standartlaştırılmış RMS ile RMSEA için ise 0.08 kabul edilebilir uyum ve 0.05 mükemmel uyum değeri olarak kabul edilmektedir (Brown ve Cudeck, 1993,

Şimşek,2007, Bayram, 2011, Meydan ve Şeşen,2011). Açıklanan model uyum indeksleri tablo 5' te sunulmuştur.

Tablo 5

*DFA Model Uyum İndeksleri **

Uyum İndeksi	Kabul Edilebilir	Mükemmel	Araştırma Bulgusu	
	Uyum	Uyum	Anneler	Babalar
NFI	=.90 ve üzeri	.95 ve üzeri	0,878	0,878
NNFI(TLI)	=.90 ve üzeri	.95 ve üzeri	0,908	0,907
IFI	=.90 ve üzeri	.95 ve üzeri	0,918	0,917
CFI	=.95 ve üzeri	.97 ve üzeri	0,917	0,916
GFI	=.85 ve üzeri	=.90 ve üzeri	0,905	0,906
AGFI	=.85 ve üzeri	=.90 ve üzeri	0,887	0,887
RMR	=.50 ve =.80 arası	=.000 ve <.50 arası	0,079	0,087
RMSEA	=.50 ve =.80 arası	=.000 ve <.50 arası	0,052	0,053
χ^2/sd	Bulunan değer istatistiksel olarak anlamsız olmalıdır ve $\chi^2/sd=4$ 'ten küçük olmalıdır.		2,818	2,889

* Kaynak: Şimşek,2007; Meydan ve Şeşen,2011, Bayram,2011.

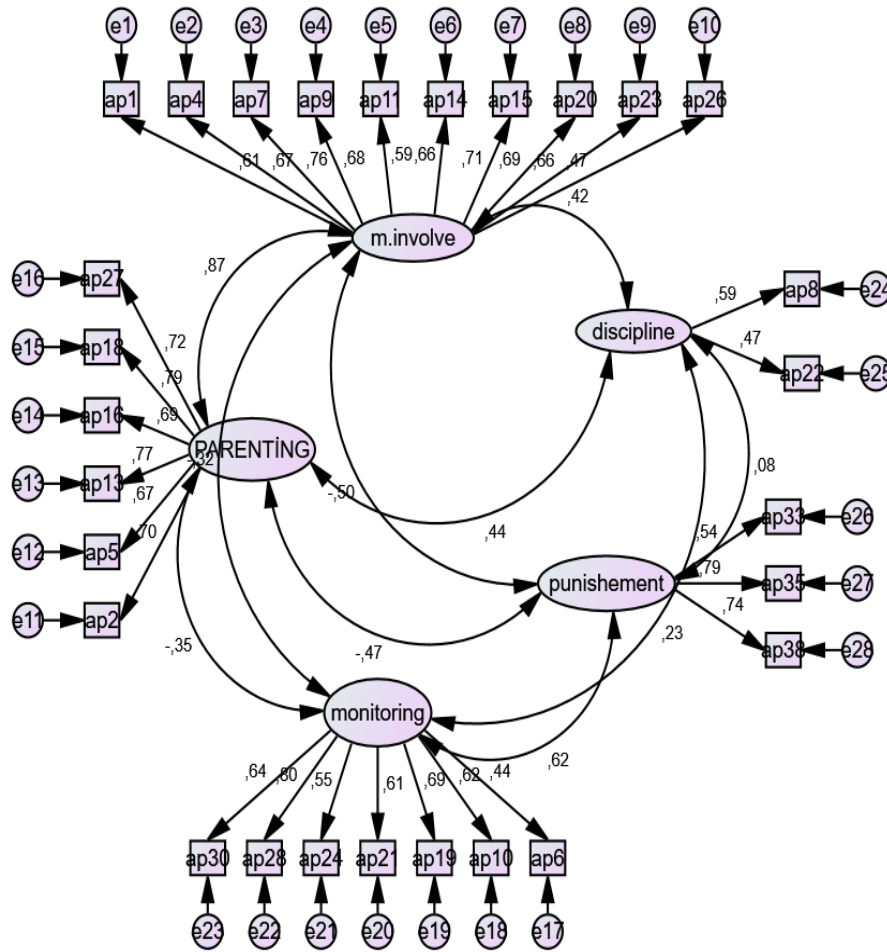
Tablo 5' te yer alan model uyum indeksleri incelendiğinde, bu çalışmada annelere ait (χ^2/sd) oranı 2,818 olarak bulunmuştur. Örneklem hacminin 100 üzerinde olduğu çalışmalarda (χ^2) uyum indeksi yerine (χ^2/sd) değerlendirilmelidir (Doğan, 2013). Bu anlamda ilgi alt boyutunda anneler için elde edilen verilerin iyi uyum gösterdiği görülmektedir. Uyum indeks değerleri ise NFI=0,878, NNFI(TLI)= 0,908, IFI=0,918, CFI=0,917, GFI=0,905, AGFI=0,887, RMR=0,079, RMSEA=0,052 olarak bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar, GFI=0,905 ve $\chi^2/sd=2,818$ değerlerinin mükemmel uyum sınırları içinde olduğunu, NNFI(TLI)= 0,908, IFI=0,918, AGFI=0,887 RMR=0,079, RMSEA=0,052 değerlerinin kabul edilebilir sınırlar içinde olduğunu, CFI=0,917 ise kabul edilebilir sınırın altında olduğunu göstermektedir. Elde edilen araştırma bulgularına göre yapılan faktör analizi sonucunda modelin doğrulandığı ve sonucun geçerli olduğu tespit edilmiştir. DFA sonucunda, ölçeğin orijinal halindeki "ZET" alt boyundan 3 madde (M17, M29, M32); "TD" alt boyutundan 4 madde (M3, M12, M25, M31) olmak üzere toplam 7 madde çıkarılmıştır.

Tablo 5'te yer alan baba ilgi alt boyutuna ait değerler incelendiğinde (χ^2/sd) oranın 2,889 olduğu bulunmuştur. Uyum indeks değerleri ise NFI=0,878, NNFI(TLI)= 0,907, IFI=0,917, CFI=0,916, GFI=0,906, AGFI=0,887, RMR=0,087, RMSEA=0,053 olarak bulunmuştur. Elde edilen sonuçlar GFI=0,906 değerlerinin mükemmel uyum sınır içinde olduğunu, NNFI(TLI)=0,907, IFI=0,917, AGFI=0,887, RMR=0,087, RMSEA=0,053 değerlerinin kabul edilebilir sınır içinde

olduğunu, NFI=0,878, CFI=0,916 değerinin ise kabul edilebilir değerine oldukça yakın olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak, Tablo 5'te DFA anne-baba model uyum indekslerine ait veriler değerlendirildiğinde ölçeğin hem anneler hem babalar için geçerli bir ölçme aracı olduğu söylenebilir.

Anne-baba ile ilgili PATH diyagramları Şekil 1 ve 2' de gösterilmiştir.

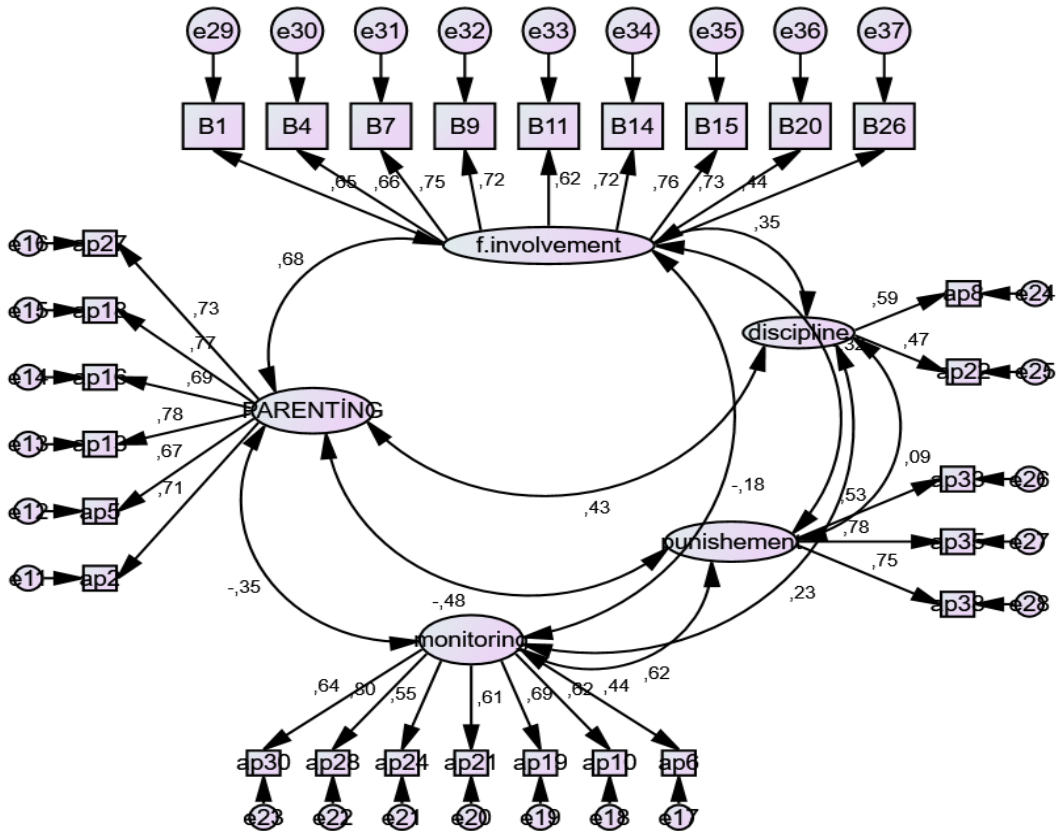

Şekil 1. Anne DFA Path Diyagramı (m.involvement: Anne ilgisi; discipline: Tutarsız disiplin; monitoring: düşük süpervizyon; parenting: olumlu ebeveynlik)

Anne DFA Path Diyagramı incelendiğinde, beş alt boyut ve 28 maddeden oluşan AEDÖ-ÇF'nin th uyum indeks değerlerinin anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. ($\chi^2/sd = 2,818$). Uyum indeksinin değerleri ise RMSEA=0,052 RMR= 0,079, NFI=0,878, CFI=0,917, IFI=0,918, AGFI=0,887, GFI=0,905 olarak bulunmuştur. Faktör yükleri Anne DFA Path Diyagramı gibi Şekil

2' de gösterilmiştir. Anne DFA Path Diyagramında görüldüğü gibi faktör yükleri; çocukla ilgilenme alt boyutu için 0.47 ile 0.75 arasında, olumlu ebeveynlik alt boyutu için 0.7 ile 0.78 arasında, zayıf ebeveyn takibi alt boyutu için 0.44 ile 0.79 arasında, tutarsız disiplin alt boyutu için 0.46 ile 0.59 arasında, dayakla cezalandırma alt boyutu için 0.53 ile 0.78 arasında değişmektedir. Faktör yükleri en düşük 0,7; en yüksek 0,78 değer aldığı görülmektedir. Büyüköztürk'e (2020) göre çok fazla sayıda madde içeren ölçeklerin faktör yükleri 0,30 değerine kadar indirilebilir. Klein (1984)'e göre, faktörler arası ayırt edici geçerliliğin sağlanması için aralarındaki korelasyonun 0,85'ten küçük olması gerekmektedir. Bu çalışmada 0,7 elde edilmiştir.

DFA sonucu AEDÖ-ÇF ölçeğinin beş boyutlu yapısının toplanan veriler ile oldukça iyi düzeyde uyum gösterdiği sonucuna varılmıştır. AEDÖ-ÇF'nin beş boyutlu yapısının doğrulandığı sonucuna ulaşılmıştır. Tüm faktör yükleri istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Şekil 2. Baba DFA Path Diyagramı (f. involvement: baba ilgisi; discipline: Tutarsız disiplin; monitoring: düşük süpervizyon; parenting: olumlu ebeveynlik)

Şekil 2 incelendiğinde, 28 madde ve beş alt faktörden (boyuttan) oluşan AEDÖ-ÇF'nin DFA baba dfa path uyum indeks değerlerinin anlamlı olduğu görülmüştür ($\chi^2/sd = 2,889$). Uyum indeks değerleri ise RMSEA=0,053 RMR= 0,087, NFI=0,878, CFI=0,916, IFI=0,917, AGFI=0,887, GFI=0,906 olarak bulunmuştur. Faktör yükleri şekil 3'te gösterilmiştir. Şekil 3'teki Baba DFA Path Diyagramındaki faktör yükleri; çocukla ilgilenme alt boyutu için 0.44 ile 0.76 aralığında, olumlu ebeveynlik alt boyutu için 0.7 ile 0.78 arasında, zayıf ebeveyn takibi alt boyutu için 0.44 ile 0.79 aralığında, tutarsız disiplin alt boyutu için 0.47 ile 0.58 aralığında, dayakla cezalandırma alt boyutu için 0.53 ile 0.78 aralığında değişmektedir. Faktör yükleri en düşük 0,7 ile en yüksek 0,79 değer aldığı görülmektedir. Büyüköztürk'e (2020) göre çok fazla sayıda madde içeren ölçeklerin faktör yükleri 0,30 değerine kadar indirilebilir. Klein (2005)'a göre, faktörler arası ayırt edici geçerliliğin sağlanması için aralarındaki korelasyonun 0,85'ten küçük olması gerekmektedir (akt. Karaman, 2015). Bu çalışmada 0,7 elde edilmiştir.

DFA sonucu AEDÖ-ÇF ölçeğinin beş boyutlu yapısının toplanan veriler ile iyi seviyede uyum gösterdiği tespit edilmiştir. Ölçeğin beş boyutlu yapısı doğrulanmıştır. Tüm faktör yükleri istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur.

Ölçeğin Güvenirlik Düzeyi ile ilgili Bulgular

Bu bölümde, ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı, test- tekrar test güvenirliliği, Kolmogorav-Smirnov değerleri ve Spearman-Brown değerleri hesaplanmıştır.

Bu aşama, araştırmanın ikinci problemi olan Frick (1991) tarafından geliştirilmiş "AEDÖ-ÇF'nin Türkçe formu güvenilir midir?" sorusuna ait bulguları içermektedir.

AEDÖ-ÇF' nin Cronbach Alfa İç Tutarlılık Analizi

İlk aşamada ölçeğin Cronbach Alfa katsayısı hesaplanarak iç tutarlılığa bağlı güvenirliliği incelenmiştir. Cronbach Alfa katsayısı .70'den büyük değerler alması ölçme aracının iç tutarlılığa bağlı güvenirliliğinin yeterli düzeyde olduğunu gösterir. (George ve Mallery, 2003; Tavşancıl, 2005; Büyüköztürk ve diğerleri, 2012).

Ölçme aracının Cronbach's Alpha değeri $\alpha = ,80$ değerine ulaşılmıştır. Bu değer 35 maddeden oluşan ölçme aracının Türkçe formunun oldukça yüksek güvenirliliğe sahip olduğu anlamına gelmektedir. Sosyal bilimlerde, Cronbach Alfa katsayısının $\alpha = ,60$ ve üzeri değerlerde olması o ölçme aracının güvenilir bir araç olduğu anlamına gelmektedir. (Büyüloztürk, 2010). Tablo 6'da Ölçek faktörleri için hesaplanan Cronbach Alfa katsayı değerleri gösterilmiştir.

Tablo 6

AEDÖ-ÇF'nin İç Tutarlılık Analizi Bulguları

Alt Boyutlar	N	Cronbach's Alpha
Çocukla İlgilenme (Anne)	135	.758
Çocukla İlgilenme (Baba)	135	.837
Olumlu Ebeveynlik	135	.697
Zayıf Ebeveyn Takibi	135	.787
Tutarsız Disiplin	135	.813
Dayakla Cezalandırma	135	.761

Ölçeğin güvenilirlik analizi için yapılan ilk uygulamasında elde edilen iç tutarlılık katsayılarına ilişkin veriler Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği –Çocuk Formu Ölçeği toplam puan vermediği için alt boyutlar için ayrı ayrı hesaplanmıştır. Elde edilen değerlerin tamamı yüksek düzeyde bir güvenilirliğe karşılık gelmektedir (Can, 2016).

AEDÖ-ÇF' nin Test- Tekrar Test Analizi Sonuçları

Çalışmanın bu aşamasında, AEDÖ-ÇF'nin tutarlılığa bağlı güvenilirliği test edilmiştir. Bu yöntem ile aynı ölçme aracı, belli bir zaman dilimi geçtikten sonra aynı gruba tekrar uygulanır. İki uygulamadan elde edilen ölçümler arasındaki ilişki test-tekrar test yöntemiyle test edilir. Bu ilişkiye bağlı olarak hesaplanan güvenilirlik katsayısını aynı zamanda kararlılık ya da devamlılık katsayısı olarak adlandırılır (Tavşancıl, 2005). AEDÖ-ÇF'nin zamana karşı güvenilirliğini test etmek için ölçek yaklaşık bir ay aralıkla aynı özellikleri taşıyan çalışma grubuna tekrar uygulanmıştır. Yapılan iki farklı uygulama sonucunda elde edilen ölçek puanları arasındaki korelasyon değerleri incelenmiştir.

AEDÖ-ÇF'nin güvenilirlik analizlerinden önce verilerin normal dağılımına bakılmıştır. Örneklem sayısı 30'un üzerinde olduğundan dolayı Kolmogorov-Smirnov değerlerine bakılmıştır. Tablo 7'de ölçeğin Kolmogorov-Smirnov değerleri sunulmuştur.

Tablo 7

Kolmogorov-Smirnov değerleri

	Kolmogorov-Smirnov			Shapiro-Wilk		
	Statistic	df	Sig.	Statistic	df	Sig.
Anne ilgi	.125	679	.000	.919	679	.000
Baba ilgi	.069	679	.000	.969	679	.000
Olumlu ebeveynlik	.167	679	.000	.857	679	.000
Zayıf ebeveyn takibi	.158	679	.000	.828	679	.000
Tutarsız disiplin	.075	679	.000	.982	679	.000
Dayakla cezalandırma	.247	679	.000	.722	679	.000

Tablo 7 incelendiğinde $p < .05$ olduğundan alt boyutlar normal dağılım göstermemiştir.

AEDÖ-ÇF'nin alt boyutlarının ön-test ve son-test puanları normal dağılım özellikleri göstermemektedir ($p < .05$) Can, 2016). Bu nedenle korelasyon analizleri yapılırken non-parametrik veriler için Spearman-Brown değerleri dikkate alınmıştır. AEDÖ-ÇF'nin test-tekrar test güvenilirliğine ilişkin elde edilen korelasyon değerleri aşağıdaki Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8*AEDÖ-ÇF' nin Test-Tekrar Korelasyon Değerleri*

	Anne ilgi Son test	Baba ilgi Son test	Olumlu Ebeveynlik Son test	Düşük Süpervizyon Son test	Tutarsız Disiplin Son test	Dayakla Cezalandırma Son test
Anne ilgi Ön test	,758**					
Baba ilgi Ön test		,789**				
Olumlu Ebeveynlik Ön test			,675**			
Düşük Süpervizyon Ön test				,637**		
Tutarsız Disiplin Öntest					,412**	
Dayakla Cezalandırma Ön test						,562**

** p<.001

Tablo 8'de görüldüğü gibi AEDÖ-ÇF test-tekrar test korelasyon katsayıları .412 ile .789 aralığında farklı değerler almıştır. Elde edilen değerler incelendiğinde ölçeğin Ebeveyn katılımı alt boyutunu Anne ilgi ve Baba ilgi boyutları arasında yüksek düzeyde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Olumlu Ebeveynlik, Zayıf Ebeveyn Takibi, Tutarsız Disiplin ve Dayakla Cezalandırma alt boyutları arasında orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Bu değerler, ölçeğin zamana karşı güvenilirliğinin yeterli seviyede olduğunu göstermektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği Çocuk Formu'nun Türkçeye uyarlamasının geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Ölçeğin Türk dil ve kültürüne uygunluğu konusunda alan uzmanı kişilerin görüşleri alınmıştır. Elde edilen Türkçe form ilkokula devam eden 15 öğrenciye uygulanarak çocuklardan da geri bildirim alınmıştır. Çocukların geri bildirimleri neticesinde ölçme aracının son haline karar verilmiştir. Araştırmada 679 öğrenciden oluşan bir çalışma grubunda ölçeğin geçerliği, 135 öğrenciden oluşan bir çalışma grubunda ise güvenilirliği sınanmıştır.

Araştırmada yapılan analizler sonucunda, ölçeğin uyarlama çalışmasının orijinalindeki gibi beş boyutlu yapısı doğrulanmıştır. Araştırma sürecinde yapılan geçerlilik analizlerinin sonucu ile diğer dillerde ve kültürlerde yapılan geçerlilik sonuçlarıyla örtüşmektedir (Shelton ve

diğerleri, 1996; Dads ve diğerleri, 2006; Essau ve diğerleri, 2006; Elgar ve diğerleri, 2007; Clerkin ve diğerleri, 2007; Molinuevo vd., 2011). Ancak Molinuevo vd. (2011) yaptığı çalışmada genel olarak Katalan kültürüne uygun 10-15 yaş çocuklar için uygulanabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu ifade edilmesine rağmen ölçeğin Çocukla İlgilenme ve Dayakla Cezalandırma boyutları hariç üç boyutlu yapısı doğrulanmıştır.

Ölçeğin iç tutarlılık ile ilişkili güvenilirliği, her bir alt boyut için Cronbach Alfa katsayısı hesaplanarak incelenmiştir. Hesaplanan alfa katsayısı .70 ile .84 arasında değişmektedir. Cronbach Alfa katsayısının .70'den büyük değer alması ölçme aracının iç tutarlılığa bağlı güvenilirliğinin yeterli düzeyde olduğuna işaret etmektedir (George ve Mallery, 2003; Tavşancıl, 2005; Büyüköztürk ve diğerleri, 2012).

Literatür tarandığında ölçeğin ebeveyn formunun güvenilirliği ile ilgili yapılan meta analizi çalışmasında elde edilen sonuç da bu araştırmanın bulgusunu destekler niteliktedir. Ancak bu çalışmada oldukça güvenilir düzeyinde hesaplanırken meta analiz çalışmasında güvenilirlik düzeyi orta düzeyde olduğu belirlenmiştir (Liang ve diğerleri, 2021). Buradan hareketle ölçeğin çocuk formunun güvenilirlik sonuçlarıyla ebeveyn formunun güvenilirlik değerlerinin örtüştüğü söylenebilir.

Bu çalışmadan elde edilen bulgular değerlendirildiğinde AEDÖ-ÇF'nin Türk kültürüne ve yapısına uygun olarak kullanılabilir, geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu tespit edilmiştir. Ulaşılan bu bulgu, literatürde AEDÖ-ÇF'nin farklı kültürlerde yapılan araştırmaların (Dadds ve diğerleri 2003; Donovan ve Rodriguez 2008; Malinuevo ve diğerleri 2011; Zlomke ve diğerleri 2014; Badahdah ve Le 2016; Robert 2009; Liang ve diğerleri 2021; Florean ve diğerleri 2022) sonucu ile örtüşmektedir.

Sonuç olarak bu bulgulardan hareketle AEDÖ-ÇF'nin ülkemizdeki ilköğretim ve ortaokul seviyesindeki çocukların algıladıkları ebeveyn davranışlarını ölçmek için yararlanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu ifade edilebilir. Bu ölçeğin ebeveynlere çocuklarının gözünden kendilerini tanımasını, değerlendirmelerini sağlayacak nesnel bir ölçek olduğu söylenebilir. Bundan sonra ebeveyn-çocuk ilişkilerini incelerken AEDÖ-ÇF'nin kullanılmasının araştırmaya farklı boyutlar kazandıracağı düşünülmektedir. Çünkü AEDÖ'nün hem ebeveyn hem çocuk formunun olması araştırmacılara çift yönlü bir veri toplama olanağı sunmaktadır.

Anne baba davranışları ile ilgili literatür incelendiğinde çoğunlukla verilerin ya ebeveynlerden ya da bu davranışların muhatabı olan çocuklardan elde edildiği görülmektedir. Oysa bilişsel davranışçı kuram davranışların kendisinden ziyade bu davranışlara muhatap olan kişilerin davranışları nasıl algıladığının daha önemli olduğunu iddia etmektedir (Çekiç, 2020). Bu nedenle çocukların ebeveynlerinin davranışlarını nasıl algıladıkları, bu algıların anne ve babalarının algıları ile ne derece tutarlı olduğunun belirlenmesi önemlidir. AEDÖ-ÇF ile elde edilecek verilerin aile eğitimleri, ebeveyn çocuk ilişkisi ve çocuklara yönelik bireysel ve grup uygulamalarında çalışan uzmanlara daha gerçekçi bir bakış açısı kazandırabilir. Ayrıca uzmanların ebeveyn davranışlarına ilişkin karşılaştırmalı verilere sahip olması ebeveyn-çocuk ilişkilerini daha iyi anlamalarına ve bu konuda yapacakları müdahalelere olumlu katkılar sağlayacaktır.

Çıkar Çatışması Bildirimi

Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve/veya yayınlanmasına ilişkin herhangi bir potansiyel çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Destek/Finansman Bilgileri

Yazar(lar), bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve / veya yayınlanması için herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu araştırma için Gaziantep Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 18.02.2021 tarih 19703 sayı ile etik izin alınmıştır.

Kaynakça/References

- Badahdah A, Le KT. Parenting Young Arab Children: Psychometric Properties of an Adapted Arabic Brief Version of the Alabama Parenting Questionnaire. *Child Psychiatry Hum Dev.* 2016 Jun;47(3):486-93. <https://doi.org/10.1007/s10578-015-0581-8>. PMID: 26323582.
- Bayram, N. (2011). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş AMOS uygulamaları*. (1st ed.) Ezgi.
- Browne, M. W., & Cudeck, R. (1992). Alternative Ways of Assessing Model Fit. *Sociological Methods & Research*, 21(2), 230-258. <https://doi.org/10.1177/0049124192021002005>
- Brown, T. A., & Moore, M. T. (2012). *Confirmatory factor analysis. Handbook of structural equation modeling*, 361, 379. Guilford.
- Brown, T. A. (2015). *Confirmatory factor analysis for applied research*. Guilford Publishing House.
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk, O., ve Köklü N., (2012). *Sosyal Bilimler İçin İstatistik*. (10th. ed.) Pegem.
- Büyüköztürk, Ş. (2019) *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. İstatistik, Araştırma Deseni SPSS Uygulamaları ve Yorum*. Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2020). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum (27th. Ed.)* Pegem.
- Can, A., (2014). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. (4th ed.) Pegem.
- Ceballos, E., & Rodrigo, M.J. (1998). *Las metas y estrategias de la socialización entre padres e hijos [Goals and strategies for the socialization between parents and children]*. In M.J. Rodrigo & J. Palacios (Eds.), *Familia y desarrollo humano* (pp. 225-243). Alianza.
- Collins, W. A., Maccoby, E. E., Steinberg, L., Hetherington, E. M., & Bornstein, M. H. (2000). Contemporary research on parenting: The case for nature and nurture. *American psychologist*, 55(2), 218. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.2.218>
- Çapık, C., Gözüm, S., & Aksayan, S. (2018). Kültürlerarası ölçek uyarlama aşamaları, dil ve kültür uyarlaması: Güncellenmiş rehber. *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 26(3), 199-210. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/fnjin/issue/39968/397481>
- Çekiç, A, Türk, F, Buğa, A, Hamamcı, Z. (2018). Alabama Ebeveyn Davranışları Ölçeği 'nin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 17 (66), 728-743. <https://doi.org/10.17755/esosder.355515>.
- Dadds, M.R., Maujean, A., & Fraser, J.A. (2003). Parenting and conduct problems in children: Australian data and psychometric properties of the Alabama Parenting Questionnaire. *Australian Psychologist*, 38, 238-241. <https://doi.org/10.1080/00050060310001707267>
- Demir Karabulut, E. & Şendil, G. (2008). *Ebeveyn tutum ölçeği (ETÖ)*, *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(21), 15- 25.
- Doğan, M. (2013). *Doğrulamalı faktör analizinde örneklem hacmi, tahmin yöntemleri ve normalliğin uyum ölçütlerine etkisi* [Unpublished master dissertation]. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- Diken, Ö., Topbaş, S. ve Diken, İ. H. (2009). *Ebeveyn davranışını değerlendirme ölçeği (EDDÖ) ile çocuk davranışını değerlendirme ölçeğinin (ÇDDÖ) geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları*, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 10 (2), 41-60. https://doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000139
- Donovick, M. R., & Rodríguez, M. M. D. (2008). *Parenting practices among first generation Spanish-speaking Latino families: A Spanish version of the Alabama Parenting Questionnaire*. *Graduate Student Journal of Psychology*, 10, 52-63.
- Escribano, S., Anierte, J., & Orgilés, M. (2013). *Factor structure and psychometric properties of the Spanish version of the Alabama Parenting Questionnaire (APQ) for children*. *Psicothema*, 25(3), 324-329. <https://doi.org/10.7334/psicothema2012.315>
- Esposito, A., Servera, M., Garcia-Banda, G., & Del Giudice, E. (2016). Factor analysis of the Italian version of the Alabama Parenting Questionnaire in a community sample. *Journal of Child and Family Studies*, 25(4), 1208-1217. <https://doi.org/10.1007/s10826-015-0291-7>

- Essau, C. A., Sasagawa, S. and Frick, P. (2006). Psychometric properties of the Alabama parenting questionnaire. *Journal of Child and Family Studies* 15, 595-614. <https://doi.org/10.1007/s10826-006-9036-y>.
- Florea, I. S., Dobrea, A., Balazsi, R., Roşan, A., Păsărelu, C. R., Predescu, E., & Rad, F. (2023). Measurement Invariance of Alabama Parenting Questionnaire Across Age, Gender, Clinical Status, and Informant. *Assessment*, 30(3), 728-743. <https://doi.org/10.1177/10731911211068178>
- Frick, P. J. (1991). *The Alabama parenting questionnaire. Unpublished rating scale*, University of Alabama.
- George D. & Mallery M., 2003. *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 update. (10th ed.)* Pearson.
- Galinsky, E. (1987). *Six stages of parenthood*. Addison-Wesley.
- Kaya, A. (1997). *Grup Rehberliğinin Anne Babaların Çocuklarına Yönelik Davranışları ve Çocuklarının Sınav Kaygısı Düzeylerine Etkisi* [Unpublished doctoral dissertation]. Gazi University.
- Klein, A.S. (1984). *The Early Development of Arithmetic Reasoning: Numerative Activities and Logical Operations (Number, Counting, Representation)*. [Unpublished doctoral dissertation]. City University of New York.
- Le Compte, G., Le Compte, A. ve Özer, S. A. (1978). Üç sosyoekonomik düzeyde, Ankaralı annelerin çocuk yetiştirme tutumları: Bir ölçek uyarlaması. *Psikoloji Dergisi*, 1 (1).
- Liang, J., Shou, Y., Wang, M.-C., Deng, J., & Luo, J. (2021). Alabama Parenting Questionnaire-9: A reliability generalization meta-analysis. *Psychological Assessment*, 33(10), 940–951. <https://doi.org/10.1037/pas0001031>.
- Meydan, C.H. Şeşen, H. (2011). *Yapısal eşitlik modellemesi AMOS uygulamaları*. Detay.
- Molinuevo, B., Pardo, Y., ve Torrubia, R. (2011). Psychometric analysis of the Catalan version of the Alabama Parenting Questionnaire (APQ) in a community sample. *The Spanish Journal of Psychology*, 14, 944-955. https://doi.org/10.5209/rev_SJOP.2011.v14.n2.40.
- Önder, A. ve Gülay, H. (2009). Reliability and validity of parenting styles and dimensions questionnaire. *Procedia Social and Behavioral Sciences*. 1 (1), 508-514 <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2009.01.092>
- Polat, A.S. (1988). *Parantel Acceptance Rejection*. [Unpublished master dissertation]. Boğaziçi University.
- Robert, C. J. (2009). *Parenting practices and child behavior in Mexico: A validation study of the Alabama parenting questionnaire*. [Unpublished doctoral dissertation]. University of Minnesota.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş; Temel İlkeler ve LISREL Uygulamaları*. Ekinoks.
- Tavşancıl, E. (2005). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Nobel.
- Tavşancıl, E. (2014). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Nobel.
- Tekin, E. (2000). Karşılaştırmalı tek-denekli araştırma modelleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 2 (04), https://doi.org/10.1501/Ozlegt_0000000049
- Tezbaşaran, A. (1996). *Likert Tipi Ölçek Gelistirme Kılavuzu*. Ankara, *Türk Psikologlar Derneği*.
- Torun, A. (1989). *A Preliminary Form of A Scale On Mother Attitudes Toward Highly Competitive School Entrance Exams For Fifth Grade Students* [Unpublished master dissertation]. University of İstanbul.
- Ural, O., Güven, G., Azkeskin, K. E. ve Kılıç, M. (2012 Eylül 12-15). *Çocuklarımızı nasıl yetiştiriyoruz? 12 ilden aileler ve 5-6 yaşındaki çocukları*. e [Conference presentation

abstract]. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi 3. Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi. Adana, Türkiye.*

Ural, A. ve Kılıç, İ. (2005). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi*. Detay.

Zlomke, K. R., Lamport, D., Bauman, S., Garland, B., ve Talbot, B. (2014). *Parenting adolescents: Examining the factor structure of the Alabama parenting questionnaire for adolescents. Journal of Child and Family Studies, 23, 1484-1490.* <https://doi:10.1007/s10826-013-9803-5>.

İletişim/Correspondence

Uzm. Psikolojik Danışman Fatma Nur İSPENOĞLU
f.nur.ispenoglu@gmail.com

Doç. Dr. Ali ÇEKİÇ
alicekic79@gmail.com